

Dato: 18. januar 2011

Dokument nr. 1492/11

Kirkeministeriet
KM-2
Sagsbehandler
Jørgen Engmark

Høringsnotat om udvalgsrapporten "Folkekirken og registreret partnerskab"

Den 17. september 2010 sendte Kirkeministeriet udvalgsrapporten fra Udvalg om folkekirken og registreret partnerskab til høring hos stiftsrådene, biskopperne, provsterne, præsterne, menighedsrådene, Landsforeningen af Menighedsråd, faglige organisationer for ansatte i folkekirken og et antal frie folkekirkelige organisationer og institutioner. Rapporten blev samtidig offentliggjort på Kirkeministeriets hjemmeside, hvor det blev tilkendegivet, at "enhver kan indsende høringssvar, uanset om de er blandt de officielle høringssparter eller ej".

Høringsfristen blev fastsat til den 17. december 2010.

Der er dags dato modtaget 612 høringssvar. De kan inddeles i syv grupper, der fordeler sig således:

- 10 svar fra biskopper
- 8 svar fra stiftsråd
- 104 svar fra præster og provster - flere af disse svar er underskrevet af flere. De 104 svar er således tilsammen underskrevet af 194 præster og provster - der er p.t. ca. 2.050 præster og provster i folkekirken.
- 260 svar fra 257 menighedsråd og 3 provstiudvalg - der er p.t. ca. 2.030 menighedsråd og provstiudvalg i folkekirken.
- 21 svar fra Landsforeningen af Menighedsråd, faglige organisationer og frie folkekirkelige organisationer og institutioner - et svar er underskrevet af to organisationer. De 21 svar er således tilsammen underskrevet af 22 organisationer og institutioner.
- 209 svar fra borgere, heriblandt adskillige svar fra lokale afdelinger af bl.a. Indre Mission og Luthersk Mission samt en underskriftsindsamling foretaget via internettet. Mange af disse svar er underskrevet af adskillige personer. De 209 svar er således tilsammen underskrevet af 7.672 personer. Heraf repræsenterer den internetbaserede underskriftsindsamling 6.039 personer.

Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab skulle ifølge sit kommissorium belyse følgende tre temaer:

Skal ægteskab fortsat kunne indgås i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse?

Under hvilke former skal registreret partnerskab kunne indgås ved en kirkelig handling, og hvilket ritual skal i givet fald anvendes?

Hvordan sikrer man, at præster af samvittighedsgrunde har frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken?

Metode ved sammenfatning af høringssvarene

I dette notat sammenfattes høringssvarene i forhold til følgende spørgsmål:

1. Skal ægteskab fortsat kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling?
2. Skal partnerskab mellem to af samme køn kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling?
3. Skal der kunne ske kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået partnerskab mellem to af samme køn?
4. Skal der lovgives således, at præster får frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse og/eller velsignelse af partnerskab i kirken?
5. Skal kirkefunktionærer (kordegne og organister m.fl.) have ret til at sige nej til at medvirke ved indgåelse og/eller velsignelse af partnerskab i kirken?
6. Skal præsters frihed understreges med, at ritual(er) optages i Ritualbogen og evt. andre steder med en præambel om, at præster er fritaget fra at bruge det?

I forbindelse med hvert spørgsmål gives der i det følgende en kort sammenfatning af udvalgets anbefalinger og derefter sammenfatning af høringssvarene.

Der kan i høringssvarene generelt læses meget klare ja- eller nej-tilkendegivelser i forhold til disse 6 spørgsmål.

Derfor sammenfattes høringssvarene ved opgørelse af, hvor mange inden for de enkelte grupper, der siger henholdsvis ja og nej til de enkelte spørgsmål. I mange høringssvar fra menighedsråd og stiftsråd oplyses det, hvor mange medlemmer der siger henholdsvis ja og nej til de enkelte spørgsmål. I opgørelsen indgår disse høringssvar med ja i de tilfælde, hvor flertallet af rådets siger dette, og med nej i de tilfælde, hvor flertallet af rådets medlemmer siger dette.

Som nævnt ovenfor er en del høringssvar fra provster, præster og borgere underskrevet af flere navngivne personer. I opgørelsen indgår disse svar med det antal underskrifter, som siger henholdsvis ja og nej.

Desuden gengives fremherskende argumenter i høringssvarene, og der gengives nogle særligt markante synspunkter.

ad 1. Skal ægteskab fortsat kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling?

Udvalget

I rapporten fra Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab anbefalede 10 af udvalgets 12 medlemmer, at det fortsat skal være muligt at indgå ægteskab med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling. De konstaterede, at der hverken er afgørende teologiske argumenter for eller imod, at dette kan ske, men at der til gengæld er lang tradition, for at det kan ske, og at der fortsat er et udbredt folkeligt ønske om det.

1 af udvalgets 12 medlemmer mente, at samlivsstiftelse principielt skal foregå for den borgerlige øvrighed, hvorefter der kan være mulighed for en kirkelig velsignelse.

1 af udvalgets 12 medlemmer anbefalede, at den juridiske del af vielsen flyttes ud af kirken, da det vil sætte kirken fri til at koncentrere sig om sin opgave, som er forkyndelsen.

Høringssvarene

Høringssvarene på dette spørgsmål kan talmæssigt sammenfattes således:

	Biskopper	Stiftsråd	Præster og provster	Menighedsråd og provstiudv.	Organisationer	Borgere
Ja	9	6	128	184	6	144
Nej	1	0	13	11	1	151
Har ikke forholdt sig til det	0	2	53	65	15	7.377

De 9 biskopper, som har sagt ja til dette spørgsmål, er fra følgende stifter: København, Helsingør, Roskilde, Lolland-Falster, Aalborg, Viborg, Århus, Ribe og Haderslev.

Biskoppen over Fyens Stift mener, at alle samliv skal indgås for den borgerlige øvrighed.

De 6 stiftsråd, som har sagt ja til dette spørgsmål er fra følgende stifter: København, Roskilde, Lolland-Falster, Fyen, Viborg og Ribe.

Stiftsrådet i Helsingør Stift har i sit høringssvar givet udtryk for, at det efter rådets opfattelse falder uden for stiftsrådets formålsparagraf at afgive høringssvar vedrørende teologiske emner.

Stiftsrådet i Haderslev Stift oplyser, at rådet har drøftet biskoppens høringssvar, men at stiftsrådet ikke finder anledning til selv at komme med kommentarer til rapporten.

De fremherskende argumenter for biskoppers og stiftsråds ja til, at ægteskab fortsat skal kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling, er, at det er en fortsættelse af en lang tradition, samt at der blandt folkekirke-medlemmer er ønske og forventning om, at det fortsat skal være muligt. Stiftsrådet i Ribe Stift betinger dog sit ja til indgåelse med juridisk gyldighed i kirken med, at det kun skal gælde ægteskab og ikke andre samlivsformer.

128 præster og provster har sagt ja til, at ægteskab fortsat skal kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling. Deres begrundelser er i hovedsagen de samme, som er nævnt ovenfor.

13 præster og provster har sagt nej til, at ægteskab fortsat skal kunne indgås ved en kirkelig handling. Det er primært begrundet med den principielle holdning, at samlivsstiftelse bør ske for den borgerlige øvrighed. Enkelte

understreger, at deres afvisning af ægteskabsindgåelse i kirken især gælder, hvis der også skulle blive mulighed for indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling.

53 præster og provster har i deres høringssvar ikke forholdt sig specifikt til dette spørgsmål.

184 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt ja til, at ægteskab fortsat skal kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling. Deres begrundelser er i hovedsagen sammenfaldende med de ovenfor nævnte.

11 menighedsråd (eller mindst et flertal i disse) mener, at alle samlivsstiftelser skal ske for den borgerlige øvrighed.

65 menighedsråd og provstiudvalg har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

6 høringsberettigede organisationer har sagt ja til, at ægteskab fortsat skal kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling. De 6 organisationer er: Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening, Grundtvigsk Forum, Fyens Stifts Menighedsrådsforening, Evangelisk Luthersk Mission samt Fællesskabet Kirkelig Fornyelse. Sidstnævntes ja er dog betinget af, at der ikke åbnes for indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling. Præsteforeningen begrundes ligesom mange andre høringssvar sit ja med henvisning til traditionen og et folkeligt ønske.

1 organisation, Luthersk Mission, har sagt nej til dette. Denne organisation anbefaler, at den juridiske del af vielsen flyttes ud af kirken, for at kirken kan koncentrere sig om forkyndelsen.

15 organisationer har i deres høringssvar ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

144 borgere har sagt ja til, at ægteskab fortsat skal kunne indgås med juridisk gyldighed ved en kirkelig handling.

151 borgere har sagt nej til dette.

7.377 borgere har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

ad 2. Skal partnerskab kunne indgås ved en kirkelig handling?

Udvalget

I rapporten fra Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab anbefalede 6 af udvalgets 12 medlemmer, at der gives mulighed for, at partnerskab mellem to af samme køn kan indgås ved en kirkelig handling. Disse 6 fastholdt dog sammen med 5 andre af udvalgets medlemmer, at ægteskab og partnerskab er *forskellige* ordninger, og at det derfor vil være udtryk for et abstrakt syn på mennesket, hvis der stiles mod en kønsneutral ordning for ægteskab.

6 af udvalgets 12 medlemmer sagde med til dels forskellige begrundelser nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling. 4 af disse medlemmer fandt, at det i lyset af det herskende syn på ægteskab og ægteskabets stilling i traditionen vil være forkert at åbne for indgåelse af partnerskab i

kirken. De 4 medlemmer anførte i forskellig grad også teologiske begrundelser for deres afvisning.

1 medlem sagde nej til indgåelse af partnerskab i kirken på grundlag af den principielle holdning, at al samlivsstiftelse bør indgås for den borgerlige øvrighed.

1 medlem sagde nej med den begrundelse, at det vil føre til en opløsning af den hidtidige kristne ægteskabsforståelse og indførelse af en kønsneutral ægteskabsteologi og ægteskabspraksis.

Høringssvarene

Høringssvarene på dette spørgsmål kan talmæssigt sammenfattes således:

	Biskopper	Stiftsråd	Præster og provster	Menighedsråd og provstiudv.	Organisationer	Borgere
Ja	5	5	101	115	4	36
Nej	5	1	89	128	11	7.623
Har ikke forholdt sig til det	0	2	4	17	7	13

De 5 biskopper, som har sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, er fra følgende stifter: København, Roskilde, Århus, Haderslev og Ribe.

De 4 førstnævnte tilslutter sig de begrundelser, som 6 af medlemmerne i udvalget om folkekirken og registreret partnerskab i udvalgets rapport har fremført for, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling.

Biskoppen over Ribe Stift understreger, at det i første række bør være Folketinget og ikke folkekirken, som skal beslutte, om det skal være muligt.

5 biskopper siger, med til dels forskellige begrundelser, nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling.

Biskoppen over Helsingør Stift mener, at der er behov for en langt mere dybtgående afklaring af synet på ægteskab, registrerede parforhold og deres relationer til kirkens liturgiske praksis end den, der er sket gennem den hidtidige debat og gennem udvalgsarbejdet om folkekirken og registreret partnerskab.

Biskoppen over Lolland-Falsters Stift siger nej, fordi han ikke er tilhænger af den ligestilling mellem ægteskab og partnerskab, som for ham at se ligger i og bag ønsket om kirkelig vielse/velsignelse af par af samme køn.

Biskoppen over Fyens Stift siger nej, fordi han ønsker, at alle samlivsstiftelser skal ske for den borgerlige øvrighed.

Biskoppen over Aalborg Stift, siger nej, fordi han mener, at mens ægteskabet er Guds ordning, så er det registrerede partnerskab et forhold, som har et borgerligt udgangspunkt, og dette bør fastholdes.

Biskoppen over Viborg Stift har som medlem af Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab begrundet sit nej i udvalgets rapport.

De 5 stiftsråd, der har sagt ja til, at partnerskab bør kunne indgås ved en kirkelig handling er fra følgende stifter: København, Roskilde, Lolland-Falster, Fyen og Viborg.

Et flertal i Københavns Stiftsråd anbefaler, at der udarbejdes et fælles vielsesritual uanset køn. Et mindretal i stiftsrådet siger nej til indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling. Stiftsrådet i Roskilde Stift tilslutter sig det forslag, som 6 medlemmer af Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab har stillet i rapporten. Et flertal i Stiftsrådet for Lolland-Falsters Stift siger ja til, at partnerskab skal kunne indgås i kirken, mens et mindretal siger nej til det. Et flertal i Fyens Stiftsråd siger ja, mens et mindretal siger nej til, at partnerskab skal kunne indgås i folkekirken. Et flertal i Viborg Stiftsråd siger ja, mens et mindretal siger nej til, at partnerskab skal kunne indgås i kirken.

Ribe Stiftsråd siger nej til, at partnerskab skal kunne indgås i kirken. Det begrundes primært med, at det vil stride mod folkekirkens grundlag i den bibelske forståelse af ægteskab og samlivsformer og ligeledes med den globale fælleskirkelige forståelse i disse spørgsmål.

Stiftsrådene i Helsingør og Haderslev stifter har ikke forholdt sig til spørgsmålet.

101 præster og provster har sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling. Deres argumentation er gennemgående på linje med den, som er fremført af seks medlemmer af Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab. Ca. 40 af de 101 præster og provster giver dog udtryk for, at de gerne ser en ligestilling af ægteskab og partnerskab, bl.a. ved, at der anvendes samme vielsesritual uanset køn.

De 101 præster og provster er fordelt således mellem folkekirkens stifter: København 35, Helsingør 16, Roskilde 2, Lolland-Falster 1, Fyen 5, Aalborg 2, Viborg 3, Århus 33 og Haderslev 4.

89 præster og provster har sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling. Den altdominerende begrundelse i disse høringssvar er, at homoseksuelt samliv er i strid med folkekirkens grundlag i Bibelen og bekendelsen og med den kristne forståelse af ægteskab. Der henvises også i mange høringssvar til, at åbning af mulighed for indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling vil indebære en alvorlig risiko for splittelse, såvel inden for folkekirken som i folkekirkens forhold til andre kristne kirker.

De 89 præster og provster er fordelt således mellem folkekirkens stifter: København 14, Helsingør 8, Roskilde 2, Lolland-Falster 1, Fyen 7, Aalborg 9, Viborg 19, Århus 2, Ribe 21 og Haderslev 6.

115 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling. Argumentationen svarer gennemgående til den, som seks medlemmer af Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab har fremført. En del af menighedsrådene

ønsker i lighed med en del af præsterne, at der skal ske fuld ligestilling mellem ægteskab og partnerskab.

De 115 menighedsråd og provstiudvalg er fordeles således mellem folkekirkens stifter: København 30, Helsingør 19, Roskilde 20, Lolland-Falster 2, Fyen 6, Aalborg 2, Viborg 6, Århus 16, Ribe 8 og Haderslev 6.

128 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling. Den altdominerende begrundelse i disse høringssvar er, at homoseksuelt samliv er i strid med folkekirkens grundlag i Bibelen og bekendelsen og med den kristne forståelse af ægteskab.

De 128 menighedsråd og provstiudvalg er fordeles således mellem folkekirkens stifter: København 22, Helsingør 10, Roskilde 8, Lolland-Falster 3, Fyen 4, Aalborg 13, Viborg 31, Århus 4, Ribe 19 og Haderslev 14.

4 organisationer har sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling.

De 4 organisationer er: Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening, Grundtvigsk Forum og Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner.

Præsteforeningen begrundet bl.a. sit ja til indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling med, at alene en velsignelse af par af samme køn efter borgerligt indgået partnerskab ikke vil være tilstrækkeligt til at imødekomme det folkelige og politiske ønske om en ligestilling mellem ægteskab og partnerskab. Præsteforeningen peger også på, at de, der er modstandere af, at partnerskab skal kunne indgås i kirken, i vidt omfang også vil være modstandere af velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Præsteforeningen ønsker dog, at der fortsat skal sondres mellem ægteskab og par af samme køn ved, at der er særskilte ritualer for vielse og indgåelse af partnerskab.

Grundtvigsk Forum mener, at kirken af sjælesørgeriske grunde er forpligtet til at medvirke, hvis par af samme køn ønsker at få lyst Guds velsignelse over deres samliv. Grundtvigsk Forum finder det ulogisk og udtryk for urimelig forskelsbehandling, hvis partnerskab ikke kan indgås i kirken med juridisk gyldighed. Organisationen anbefaler dog, at forskelligheden mellem ægteskab og partnerskab respekteres ved, at der anvendes forskellige ritualer for vielse og indgåelse af partnerskab.

Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner opfordrer til, at regeringen og Folketinget fjerner den lovbestemmelse, som forbyder folkekirken og andre trossamfund at indstiftet parforhold mellem par af samme køn. Trossamfundene bør efter organisationens opfattelse have samme spillerum i forhold til alle slags par.

11 organisationer har sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling.

De 11 organisationer er: Indre Mission, Indre Missions Ungdom, Luthersk Mission, Menighedsfakultetet, Dansk Bibel Institut, Kristeligt Forbund for

Studerende, Evangelisk Luthersk Netværk, Evangelisk Luthersk Netværks aktions- og arbejdsgruppe, Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, Evangelisk Luthersk Mission og Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse.

Fælles for de 11 organisationer er, at de siger nej til indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling, fordi de finder, at homoseksuelt samliv er i strid med Bibelens og bekendelsens lære. Der er derfor ikke noget bibelsk grundlag eller mandat for at udarbejde et ritual for indgåelse af partnerskab. De 11 organisationer peger videre på, at ritualer for indgåelse og/eller velsignelse af partnerskab vil være de eneste ritualer i folkekirken, som ikke har tilslutning fra alle kirkens ledere og præster. Sådanne ritualer vil underminere folkekirkens troværdighed som kirke. De 11 organisationer peger desuden på risiko for splittelse af kirken, hvis der alligevel åbnes for indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling, samt på at det kan være en trussel for folkekirkens relationer til andre kirkesamfund.

7 organisationer har i deres høringssvar ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

1 af de 7 organisationer, Folkekirkens mellemkirkelige Råd, henleder dog opmærksomheden på, at sagen har en sådan karakter, at den givet vil have visse mellemkirkelige implikationer, såfremt der i folkekirken indføres nogle af de forslag, som findes i udvalgets rapport. Folkekirken må i så fald være forberedt på at skulle forklare sig over for andre kirker.

36 borgere har sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling.

7.623 borgere har sagt nej til det. Den altdominerende begrundelse er, at det vil være i strid med Bibelen og folkekirkens bekendelse i øvrigt.

6.039 af disse borgere har tilkendegivet deres nej ved en internet-baseret indsamling af underskrifter på en anmodning til kirkeministeren om at "afvise kirkeledernes anbefaling om indførelse af såvel velsignelse af homoseksuelle parforhold som indgåelse af homoseksuelle vielser i Den danske Folkekirke".

665 borgere har skrevet under på henvendelser fra lokale afdelinger af Indre Mission.

239 borgere har skrevet under på en henvendelse fra en kreds af borgere i Videbæk.

De øvrige 680 henvendelser eller høringssvar er kommet fra borgere enkeltvis og en række forskellige mindre grupper af borgere. Der er blandt dem en del kirkefunktionærer.

ad 3. Skal borgerligt indgået partnerskab kunne velsignes i kirken?

Udvalget

I rapporten fra Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab anbefalede 9 af udvalgets 12 medlemmer, at der gives mulighed for, at der kan ske kirkelig velsignelse med et autoriseret ritual af et borgerligt indgået partnerskab.

6 af disse 9 medlemmer anbefalede også, at partnerskab kan indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelse for at anbefale velsignelse var den samme som for indgåelse.

3 af de 9 medlemmer kunne ikke anbefale, at der gives mulighed for indgåelse af partnerskab. De mente dog, at folkekirken både kan og bør være lydhør over for den folkelige accept af samliv mellem to personer af samme køn og over for, at der er registrerede partnere, som ønsker, at der ved en kirkelig handling bedes for og lyses Guds velsignelse over deres liv med hinanden. Derfor anbefalede de, at kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab indføres som en officiel kirkelig handling.

3 af udvalgets 12 medlemmer kunne med til dels forskellige begrundelser ikke anbefale, at der indføres en kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. 2 af de 3 medlemmer anbefalede en videreførelse af den ordning med mulighed for en gudstjenstlig markering af indgået partnerskab, som har været en mulighed siden 1997. 1 af de 3 medlemmer mener, at der ikke bør kunne ske nogen form for velsignelse eller markering i forbindelse med partnerskab.

Høringssvarene

Høringssvarene på dette spørgsmål kan talmæssigt sammenfattes således:

	Biskopper	Stiftsråd	Præster og provster	Menighedsråd og provstiudv.	Organisationer	Borgere
Ja	8	5	105	139	5	45
Nej	2	1	84	107	11	7.533
Har ikke forholdt sig til det	0	2	5	14	6	94

De 8 biskopper, som har sagt ja til, at der skal kunne ske kirkelig velsignelse efter et borgerligt indgået partnerskab, er fra følgende stifter: København, Roskilde, Århus, Ribe, Haderslev, Fyen, Aalborg og Viborg.

De 5 førstnævnte anbefaler også, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser for at sige ja til kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab er grundlæggende de samme som for at sige ja til, at partnerskab kan indgås i kirken.

Biskoppen over Fyens Stift mener, at alle samlivsindgåelser bør ske for den borgerlige øvrighed, men at der derefter skal være lige adgang til kirkelig velsignelse for ægtepar og par af samme køn.

Biskoppen over Aalborg Stift begrundet sit ja til kirkelig velsignelse med, at det er afgørende, at mennesker, der lever i et homoseksuelt parforhold, anerkendes både i folkekirken og i samfundet som sådan. Det homoseksuelle parforhold er et kærlighedsforhold, hvor næsten beskyttes og drages omsorg for. Dette bør kunne velsignes, hvis partnere ønsker det. Det registrerede

partnerskab har imidlertid til forskel fra ægteskabet et rent borgerligt udgangspunkt. Derfor bør der kun være tale om velsignelse af et borgerligt indgået partnerskab og ikke om, at det skal kunne indgås i kirken. Indførelse af velsignelse med et autoriseret ritual vil være en naturlig videreførelse af den vejledende ordning for velsignelse, som har været anvendt i stiftet i flere år.

Biskoppen over Viborg har som medlem af Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab begrundet sit ja til kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab i udvalgets rapport.

De 5 stiftsråd, der har sagt ja til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab er fra følgende stifter: København, Roskilde, Lolland-Falster, Fyen og Viborg. De samme stiftsråd anbefaler også, at partnerskab kan indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser for at sige ja til kirkelig velsignelse er grundlæggende de samme.

Ribe Stiftsråd siger nej til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Stiftsrådets begrundelse for dette er den samme som begrundelsen for at sige nej til, at partnerskab kan indgås ved en kirkelig handling.

Stiftsrådene i Helsingør og Haderslev stifter har ikke forholdt sig til spørgsmålet.

105 præster og provster har sagt ja til, at der kan ske kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab. Det er med enkelte undtagelser de samme præster, som har sagt ja til, at partnerskab bør kunne indgås ved en kirkelig handling. Deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er også sammenfaldende.

De 105 præster og provster er fordelt således mellem folkekirken stifter: København 36, Helsingør 16, Roskilde 2, Lolland-Falster 1, Fyen 7, Aalborg 2, Viborg 3, Århus 33 og Haderslev 5.

84 præster og provster har sagt nej til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Disse præster har også sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er de samme.

De 84 præster og provster er fordelt således mellem folkekirken stifter: København 13, Helsingør 8, Roskilde 1, Lolland-Falster 1, Fyen 5, Aalborg 9, Viborg 19, Århus 2, Ribe 21 og Haderslev 5.

5 præster og provster har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

139 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt ja til, at der kan ske kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab. De fleste af disse menighedsråd har også sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er sammenfaldende. For enkelte af de 137 menighedsråd gælder, at de har den principielle opfattelse, at alle samlivsindgåelser skal ske for den borgerlige øvrighed, hvorefter der skal være lige adgang til kirkelig velsignelse. For andre gælder, at de ligesom f.eks. enkelte biskopper kan acceptere,

at der gives mulighed for kirkelig velsignelse, hvorimod de mener, at forskellen på ægteskab og partnerskab er for væsentlig til, at partnerskab skal kunne indgås i kirken.

De 139 menighedsråd og provstiudvalg er fordeles således mellem folkekirkenes stifter: København 32, Helsingør 20, Roskilde 22, Lolland-Falster 3, Fyen 7, Aalborg 6, Viborg 12, Århus 17, Ribe 11 og Haderslev 9.

107 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt nej til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Disse menighedsråd har også sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er sammenfaldende.

De 107 menighedsråd og provstiudvalg er fordeles således mellem folkekirkenes stifter: København 19, Helsingør 7, Roskilde 7, Lolland-Falster 2, Fyen 3, Aalborg 10, Viborg 27, Århus 3, Ribe 18 og Haderslev 11.

14 menighedsråd og provstiudvalg har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

5 organisationer har sagt ja til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. 4 af de 5 organisationer har også sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er sammenfaldende. Den femte organisation er Fyens Stifts Menighedsrådsforening, hvis bestyrelse er meget delt i spørgsmålet om indgåelse af partnerskab, men har et flertal for, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab.

11 organisationer har sagt nej til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Det er de samme organisationer, som har sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er sammenfaldende.

6 organisationer har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

45 borgere har sagt ja til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. De fleste af disse har også sagt ja til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er sammenfaldende.

7.533 borgere har sagt nej til, at der kan ske kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. De samme borgere har sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås ved en kirkelig handling, og deres begrundelser i forhold til de to spørgsmål er sammenfaldende.

94 borgere har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

ad 4. Skal der lovgives, så præster har frihed til at sige nej?

Udvalget

I rapporten fra Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab anbefalede alle udvalgets 12 medlemmer, at der indsættes en bestemmelse i lov om medlemskab af folkekirken, som giver præster frihed til at sige nej til at

medvirke ved indgåelse eller kirkelig velsignelse af partnerskab. Bestemmelsen skal efter udvalgets mening samtidig videreføre den hidtidige bestemmelse om, at præster kan sige nej til at vie et par, hvis en af parterne er fraskilt.

Høringssvarene

Høringssvarene på dette spørgsmål kan talmæssigt sammenfattes således:

	Biskopper	Stiftsråd	Præster og provster	Menighedsråd og provstiudv.	Organisationer	Borgere
Ja	10	6	156	211	12	379
Nej	0	0	1	4	0	0
Har ikke forholdt sig til det	0	2	37	45	10	7.293

Alle 10 biskopper har sagt ja til, at præsterne skal sikres frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab.

6 stiftsråd har sagt ja til, at præsterne skal sikres frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab.

2 stiftsråd har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

156 præster og provster har sagt ja til, at præsterne skal sikres frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab. Blandt de 156 er adskillige præster, som har sagt nej til såvel indgåelse af partnerskab ved en kirkelig handling som kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. De understreger, at hvis der mod deres ønske vil blive åbnet for indgåelse og/eller velsignelse, er det absolut nødvendigt, at præster får mulighed for at sige nej.

1 præst har sagt nej til, at præsters frihed skal sikres.

37 præster og provster har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

211 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt ja til, at præsterne skal sikres frihed til at sige nej. De fleste af de menighedsråd og provstiudvalg, som sagt ja til, at der skal kunne ske indgåelse og/eller kirkelig velsignelse, har sagt ja til, at præster skal sikres frihed til at sige nej. De fleste af de menighedsråd, som har sagt nej til indgåelse og/eller kirkelig velsignelse, har også sagt ja til, at præster skal sikres frihed til at sige nej.

4 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt nej til, at præsterne skal sikres frihed.

45 menighedsråd har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

12 organisationer har sagt ja til, at præsterne skal sikres frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab.

De 12 organisationer er: Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening, Grundtvigsk Forum, Fyens Stifts Menighedsrådsforening, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Indre Mission, Indre Missions Ungdom, Luthersk Mission, Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, Evangelisk Luthersk Mission, Kristeligt Forbund for Studerende og Evangelisk Luthersk Netværk.

10 organisationer har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

379 borgere har sagt ja til, at præsterne skal sikres frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab. Blandt de 379 er adskillige, der er ansat som kirkefunktionærer eller er valgt som menighedsrådsmedlemmer.

7.293 borgere har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

ad 5. Skal kirkefunktionærer have ret til at sige nej til at medvirke?

Udvalget

I rapporten fra Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab sagde 11 af udvalgets 12 medlemmer nej til, at kirkefunktionærer skal have lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller kirkelig velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab. De 11 medlemmer henviste til, at menighedsrådene har mulighed for som arbejdsgivere at tage stilling til kirkefunktionærers eventuelle ønske om fritagelse.

1 af udvalgets 12 medlemmer anbefalede, at kirkefunktionærer får en lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke.

Høringssvarene

Høringssvarene på dette spørgsmål kan talmæssigt sammenfattes således:

	Biskopper	Stiftsråd	Præster og provster	Menighedsråd og provstiudv.	Organisationer	Borgere
Ja	0	0	40	70	8	359
Nej	7	2	40	23	4	6
Har ikke forholdt sig til det	3	6	114	167	10	7.307

7 biskopper har sagt nej til, at kirkefunktionærer skal have lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af partnerskab eller velsignelse efter borgerligt indgået partnerskab. De 7 biskopper er fra følgende stifter: København, Roskilde, Fyen, Aalborg, Viborg, Århus og Haderslev. De anfører

generelt ikke begrundelse for denne holdning ud over tilslutning til udvalgsflertallets synspunkter i rapporten.

3 biskopper har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

2 stiftsråd har sagt nej til, at kirkefunktionærer skal have en lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke. De anfører ikke særlig begrundelse for denne holdning.

6 stiftsråd har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

40 præster og provster har sagt nej til, at kirkefunktionærer skal have lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke. Der er generelt ikke anført særlig begrundelse for denne holdning.

40 præster og provster har sagt ja til, at kirkefunktionærer skal have en lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke. Der er med en enkelt undtagelse tale om præster, som siger nej til, at der skal kunne ske indgåelse eller velsignelse af partnerskab i kirken. Begrundelsen for, at også kirkefunktionærer skal kunne sige nej, er, at det ikke alene for præster, men også for kirkefunktionærer er et teologisk begrundet samvittighedsspørgsmål.

Enkelte tilføjer, at fritagelse for kirkefunktionærer bør være så vidtrækkende, at de heller ikke skal kunne pålægges andre opgaver som f.eks. udstedelse af attester i forbindelse med sådanne kirkelige handlinger.

114 præster og provster har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

70 menighedsråd (eller mindst et flertal i disse) har sagt ja til, at kirkefunktionærer skal have en lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke. Der er tale om menighedsråd, som også har sagt nej til, at partnerskab skal kunne indgås i kirken, og nej til kirkelig velsignelse af borgerligt indgået partnerskab.

Enkelte af disse menighedsråd ønsker i øvrigt, at menighedsråd skal kunne sige nej til, at sådanne handlinger foregår i deres sogns kirke.

23 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt nej til, at kirkefunktionærer skal have en lovfæstet ret til at sige nej til at medvirke.

167 menighedsråd har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

8 organisationer har sagt ja til, at kirkefunktionærer skal have ret til at sige nej til at medvirke. De 8 organisationer er: Dansk Organist og Kantor Samfund, Indre Mission, Indre Missions Ungdom, Luthersk Mission, Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, Evangelisk Luthersk Mission, Kristeligt Forbund for Studerende og Evangelisk Luthersk Netværk.

4 organisationer har sagt nej til, at kirkefunktionærer skal have ret til at sige nej til at medvirke. De 4 organisationer er: Danmarks Kordegneforening, Foreningen af Præliminære Organister, Grundtvigsk Forum og Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner.

10 organisationer har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

ad 6. Skal ritualer gengives med en præambel om præsters frihed?

Udvalget

I rapporten fra Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab anbefalede alle udvalgets 12 medlemmer, at ritualer til brug ved indgåelse og/eller velsignelse af partnerskab optages i Ritualbogen med en præambel med følgende ordlyd: "Præster, der af samvittighedsgrunde ikke ønsker at anvende dette ritual, fordi de finder det uforeneligt med kristen ægteskabsforståelse, er fritaget fra at bruge det."

Høringssvarene

Høringssvarene på dette spørgsmål kan talmæssigt sammenfattes således:

	Biskopper	Stiftsråd	Præster og provster	Menighedsråd og provstiudv.	Organisationer	Borgere
Ja	4	0	18	30	8	79
Nej	5	1	45	29	2	4
Har ikke forholdt sig til det	1	7	131	201	12	7.589

4 biskopper har sagt ja til forslaget om, at ritualer gengives med den nævnte præambel. 3 af de 4 biskopper har været medlemmer af udvalget om folkekirken og registreret partnerskab. Det er biskopperne i følgende stifter: København, Fyen og Viborg. Den fjerde biskop, som har sagt ja til anbefalingen om præambel er biskoppen over Haderslev Stift.

5 biskopper har sagt nej til forslaget om at gengive ritualer med den foreslåede præambel. Det er biskopperne i følgende stifter: Helsingør, Roskilde, Aalborg, Århus og Ribe. Begrundelserne for at afvise præambelen er bl.a., at præsters frihed kan sikres gennem lovgivning om det, og at det vil være uskønt og i strid med al hidtidig praksis, hvis en sådan frihed anføres i Ritualbogen som indledning til et ritual.

1 biskop har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

1 stiftsråd har sagt nej til forslaget om en præambel.

7 stiftsråd har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

18 præster og provster har sagt ja til forslaget om en præambel til ritualer i Ritualbogen.

45 præster og provster har sagt nej til forslaget om en præambel.

131 præster og provster har ikke forholdt sig til spørgsmålet om en præambel. En del af de 131 har dog tilkendegivet, at ritualer til brug ved indgåelse og/eller velsignelse af partnerskab slet ikke skal gengives i Ritualbogen, men højst i et tillæg til denne.

30 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt ja til forslag om en præambel.

29 menighedsråd og provstiudvalg (eller mindst et flertal i disse) har sagt nej til dette.

201 menighedsråd og provstiudvalg har ikke forholdt sig til spørgsmålet om en præambel. Nogle af disse menighedsråd har dog tilkendegivet, at ritualer til brug ved indgåelse og/eller velsignelse af partnerskab slet ikke skal gengives i Ritualbogen, men højst i et tillæg til denne.

8 organisationer har sagt ja til forslaget om en præambel. De 8 organisationer er: Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening, Indre Mission, Luthersk Mission, Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, Evangelisk Luthersk Mission, Kristeligt Forbund for Studerende og Evangelisk Luthersk Netværk.

2 organisationer har sagt nej til forslaget om en præambel. Det er Grundtvigsk Forum og Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner.

12 organisationer har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

79 borgere har sagt ja til forslaget om en præambel.

4 borgere har sagt nej til forslaget om en præambel.

7.589 borgere har ikke forholdt sig til dette spørgsmål.